

KAPSTOK

Openingsuren:

Maandag en Vrijdag
8h30 - 12h30
Dinsdag tot Donderdag
8h30 - 17h00

**Onze projecten
hebben meer dan
ooit steun nodig**

Dat kan !

Via rekening:

IBAN
BE33 0012 7977 4146
De Loodsen

* * *

Heeft u graag een fiscaal attest?

Dan stort u best op rekening:
IBAN
BE80 7765 9023 3377
van Caritas hulpbetoon vzw
Liefdadigheidstraat 39
1210 Brussel
-Met vermelding 'Project'

Nummer 255
december 2021

Bell Van Oost

“Het volk dat in duisternis gaat, zal aanschouwen GROOT LICHT”
zingen we in deze aanlooptijd naar Kerstmis.

Het is zo maar geen goedkope verzuchting, maar wel de hunkering van alle tijden, van mensen en volkeren dat er gerechtigheid zou geschieden. Dat er een einde komt aan het wapengekletter, aan het verdrijven van mensen uit hun woongebieden, aan de honger en de vereenzaming, aan de kloof tussen arm en rijk...

Zo leert ons het kerstverhaal: dat God geboren wordt als een kind in een stal, en dat hij erkend wordt door mensen die heel eenvoudig maar attent in het leven staan.

In deze laatste Kapstok van dit aparte jaar 2021 met zijn ups en downs, willen we jullie laten delen in het bezig zijn van medewerkers in de Loodsen. Luc Desmet hielp ons om te luisteren naar het leven zoals het gaande is in deze coronatijd. In onze projecten viel er veel weg en sommige mensen moesten afhaken.

Het is een speciaal nummer geworden, waarin je misschien iets terug vindt van je eigen bezig zijn, het telkens opnieuw beginnen, voorzichtig, maar hunkerend dat iedereen er weer zou mogen bij horen. Heel veel zaken vielen weg, maar we hopen dat we bij de essentie gebleven zijn en dat de tijd stilaan terug komt dat we weer de deuren mogen open zetten en mekaar stimuleren om mensen te omarmen, vooral de ongeziene en kleine mens.

Wij zijn ontzettend dankbaar om de velen die ons steunden, we hopen dat dit zo mag duren zodat we het schip van de Loodsen ook volgend jaar in bevaarbaar, helder water kunnen laten dobberen.

Annemie Luyten

HARMATTAN

KRIS BIJ HARMATTAN

"Ik wou altijd al in het onderwijs", zegt Kris (64) die echter een leven lang actief was in kredieten en verzekeringen, als werknemer maar ook als zelfstandige. Nu coördineert ze de organisatie van de Nederlandse lessen bij Harmattan: inschrijven, aanwezigheden opvolgen, het nemen van kopieën in opdracht van de lesgevers,... Ze geeft er ook al zeven jaar zelf les. Op woensdagvoormiddag aan beginners en op donderdagvoormiddag aan de oefenklas waarmee ze de stof nog eens doorneemt. "Studenten mogen sinds covid maar één keer per week les volgen. Met slechts twee uur les vergt het ze wel tien jaar om een basiskennis Nederlands te verwerven."

Harmattan heeft drie groepen voor gevorderden en vijf klassen voor beginners, plus de oefenklas. Uit twee van die klassen komen er enkele studenten voor de oefenklas. De oefenklas telt bovendien drie studenten die analfabeet zijn. Ook in de eigen taal. "Hen kunnen we de taal niet aanbrenge", weet Kris. "We hebben noch de opleiding noch de tijd. We gebruiken allerlei materialen, foto's, beelden, we laten hen spreken, vragen stellen,... maar die achterstand is eigenlijk niet op te vangen." De ene student is echter de andere niet. "Een eerdere opleiding is zeer belangrijk. Zo'n studenten leren sneller. Ze hebben meer doorzicht."

Daar kwam nu ook de covidpandemie bovenop. Vóór het virus was het lesgeven makkelijker, stipt ze aan. En dan gaat het niet alleen om het dragen van mondkapjes en het openzetten van vensters. "Nu kan je nauwelijks nog materiaal gebruiken. Na elke aanraking moet het afgewassen worden."

Het aantal studenten evolueert van jaar tot jaar. "We hadden ooit een jaar met vrijwel alleen mensen van Marokkaanse origine. Vandaag is het diverser met mensen uit Mongolië, Brazilië, Chili, Guatemala,...". In het verleden had Harmattan groepen van 18 studenten. In de loop van het jaar kon dat aantal door allerlei omstandigheden terugvallen tot slechts een handvol. "Nu kennen we geen uitval", merkt ze. ➡

Al bij al, een druppel op een hete plaat? "Veel druppels", weerlegt Kris. Tegelijk erkent ze dat van de 90 stu-

denten die Harmattan begeleidt er uiteindelijk 'slechts' een tiental het Nederlands goed zullen beheersen. "Maar ondertussen zitten ze wel een voormiddag warm." Naar de lessen komen ook daklozen. Mensen die niet weten waar ze de nacht zullen doorbrengen. In het verleden werd er in de pauze gezorgd voor koffie en koekjes. Die extra's vielen helemaal weg. "Het gaat van langs om meer om de essentie." Er is wel nog sociaal contact. Zo leren ze mensen kennen, kunnen ze misschien aan werk geraken, een woonst,... Het Nederlands is belangrijk maar dat niet alleen."

Opmerkelijk. "Het is makkelijkst lesgeven als de studenten geen Engels of Frans kennen. Kennen ze een van die talen wel, dan vluchten ze daarin in de plaats van Nederlands te leren." Maar als er niet zo'n referentietaal is? "Dan maken we tekeningen op het bord. Dat vinden ze grappig." Vaak vertrekt ze ook vanuit foto's, kleurpaletten,...

Wat vindt ze zelf een uitdaging? "In een aantal culturen spelen ouders geen spelletjes met hun kinderen. Ze hebben een andere rol in het gezin en kennen een andere tijdsbesteding. Terwijl spelletjes net zo'n krachtige leermiddelen zijn." Ze wijst op domino om aantallen en/of kleuren aan te brengen, of Memory om het juiste woord in te prenten. "Studenten leren ermee en het is ook leuk." De nabijheid, die bij zo'n spelletjes nodig is, viel met Covid ook weg. "Ik probeer studenten nu zoveel mogelijk te laten spreken. 'Ik draag een trui, een broek,...'."

Kris vindt het leuk een evolutie te zien, vooral bij de jongeren. "Ze zijn ook heel trots op hun prestaties. Studenten, die kleinkinderen hebben, grootouders dus, vinden het ook belangrijk dat de jongere generatie hun moedertaal kent, of het nu Armeens is of Berbers."

Af en toe is een student afwezig. Kan gebeuren. Soms daagt de student helemaal niet meer op. 'Plots'. Zonder nieuws. Verhuisd? Opgepakt? Naar zijn of haar thuisland gestuurd? "Ik probeer daar nuchter in te zijn", zucht Kris. "Ik moet afstand houden. Ik hoef niet te weten of een student een dak boven het hoofd heeft. De afstand tussen hen en mezelf moet groot genoeg zijn om dit te kunnen volhouden. Voor mij gaat het om de persoon, niet om wat er allemaal rondhangt. Als die mens me iets zegt, zal ik luisteren. Maar ik zal er niet naar vragen." Andere lesgevers zijn anders ingesteld, weet ze. Haar zus, die hier ook les geeft, bijvoorbeeld.

HARMATTAN

PAULA BIJ DE GEVORDERDEN VAN HARMATTAN

Op de banken zitten drie studenten. Twee dames en een heer. Volwassenen. Ver uiteen. Masker op. Het venster staat op een kier. Daaronder stralen de radiatoren. De CO2-meter ligt op de lessenaar vooraan. Lesgeefster Paula (84) geeft mee dat Moussa, die zo haar best doet, er deze keer niet bij zal zijn. Ze kreeg ook bericht dat Barbara de lessen niet meer zal volgen omdat die naar Portugal verhuist. Paula is trots op haar 'gevorderden'. Achteraan zit Uran uit Kirgizië. Hij is al een decennium in België. Via Kortrijk kwam hij vier jaar geleden naar Antwerpen. Boushara en Loubna zitten vooraan. Ver uiteen. Loubna heeft nichtjes waarmee ze Nederlands kan spreken, en leren. "Probeer naar de Nederlandstalige TV te kijken", raadt Paula haar studenten aan. Sommigen doen dat ook. Ze kijken TV op hun smartphone. "Wat gaan we vandaag doen?" Paula deelt kopieën uit van een artikel over corona en de virusinfecties.

Iedere student leest om beurt een paragraaf voor. Paula spoort aan, corrigeert à la minute de uitspraak van een woord hier en daar. De studenten doen het goed. Ze lezen duidelijk en verstaanbaar. En dan stelt Paula inhoudelijke vragen. Begrijpen ze wel wat ze lezen?

Wat is het verschil tussen een 'prik' en een 'piek'? Even is er verwarring. Uran brengt de handen samen boven zijn hoofd. "Zeer goed." Mondeling toelichten blijkt echter "moeilijk, moeilijk."

Wat zegt dit artikel nu? De overheid zal nog strengere regels uitvaardigen. Paula legt uit wat er op het spel staat. Bedden worden gereserveerd voor covid-patiënten, en kunnen dus niet voor andere zieken meer gebruikt worden. Als er meer covid woedt, dan ook onder het verplegend personeel. En wat heb je aan bedden als er niemand rond staat om de patiënt te verzorgen. Men moet 'vooruit kijken'. Sommige ziekenhuizen verplichten hun personeel om ook een prik te nemen.

Waarover gaat het hier eigenlijk? Over het nemen van 'verantwoordelijkheid'!

Wat is 'verantwoordelijkheid'?

Loubna tikt snel op haar smartphone en knikt. Responsabilité. Begrepen. Uran schudt het hoofd. Loubna tikt nog wat in, springt op en toont hem de Russische vertaling op haar scherm. "Oh, ja. Verantwoordelijkheid." Hij buigt zich over zijn schrift en schrijft iets. Ik kan alleen maar denken: Hier wordt stevige kost gedeeld tegen een krachtig ritme. Het is me onduidelijk in welke mate iedereen werkelijk mee is. Niet getalmd echter. Het tweede artikel gaat over de overstromingen in Wallonië deze zomer. De eerste kou trekt nu over het land.

Wat zijn overstromingen? Als het water blijft komen, loopt het de huizen in. "Heel erg", zegt Loubna die hierover nieuwsbeelden zag op haar smartphone. Waarom hebben de mensen daar nu geen verwarming in hun huizen? Chauffage-installaties staan vaak in de kelder. Als die onderloopt dan gaat de ketel kapot en werkt de verwarming niet meer, legt Paula stap voor stap uit. "5.000 gezinnen zijn getroffen. Dat is heel veel. Dus, heel erg." Wat gebeurt er als er geen verwarming is? Mensen worden ziek. Als er geen verwarming is, wat doe jij dan Uran om je op te warmen? "Springen", zegt hij droog. Eerst is er stilte. Wanneer het beeld, dat Uran opriep, helemaal doordringt, lacht iedereen. Ook Paula. "Springen om zich op te warmen."

Maar Uran gaat verder: "Catastrofe." Paula vraagt een ander woord. Ramp. Crisis. Drama. Wat is het verschil tussen deze drie woorden? Is er een verschil? "Er is geen verschil", stelt Paula. "Het zijn 'synoniemen'." Ze krijt het woord op het bord. "Allemaal hetzelfde! Waarom? Zo is het en niet anders."

**PAULA BIJ
HARMATTAN**
(vervolg)

Een uur in de les worden de benen gestrekt. “Anders drinken we een koffie maar nu, met Covid, mag het niet”, aldus Paula die zich naar Loubna buigt die nog een aantal vragen heeft.

Even later vertrekt de trein weer. Nu met een artikel uit de Wablieft-krant, van het Centrum voor Duidelijk Taal, over de puberende olifanten in de Antwerpse zoo en hun verzorgers. Iets relaxer zou je verwachten maar... Paula houdt de teugels stevig in handen. Nadat Boushara de eerste paragraaf voorlas, vraagt ze Uran of hij alles begrepen heeft. “Beetje, beetje begrepen”, antwoordt hij zonder opkijken. Ook Loubna zoekt regelmatig een woord op via haar smartphone.

Paula laat niet los. Het donkert en ze steekt het licht aan. Onmiddellijk heeft ze gezien wanneer iemand afdwaalt. Ze houdt iedereen bij de les. “Lees jij voor Loubna?” Af en toe pikt ze een woord uit de tekst en kleedt het uit. Een woord kan meerdere, vaak heel andere betekenissen hebben. Vaak, bijvoorbeeld, kan ‘dikwijls’ betekenissen, maar ook ‘slaperigheid’. Er zijn eveneens woorden die verschillen maar naar heel verwante zaken verwijzen, zoals ‘stro’ en ‘hooi’.

Uran leest voor over vers gemaaid gras waarop de olifanten gek zijn. Wat betekent gek? “Zot”, antwoordt Uran. “Klopt”, lacht Paula “maar dat zeg je niet tegen mensen, hé. Want dat is niet netjes. Het betekent dus dat olifanten ‘heel graag’ vers gemaaid gras hebben.”

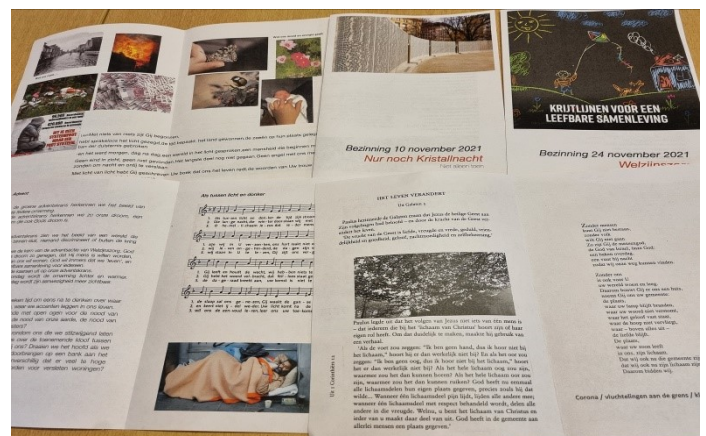
Heel de tekst gaat er uiteindelijk door. Iedereen kreeg voor te lezen. Naar het einde toe was het wel zwoegen. Wanneer de tijd er op zit, staan de studenten op en verdwijnen. Plots is het kouder in de klas.

“Mijn studenten hebben geen papieren”, zegt Paula. “Dat vind ik zo erg. Maar dat verandert er niks aan.” Zij ervaart onmiddellijk als ze in de problemen zitten. Als ze geen eten hebben, geen dak. “Dan kunnen ze niet volgen.” Eten en een dak boven het hoofd zijn zó belangrijk. Het zet haar aan het denken. “Wat betekent het als we zeggen dat we een baksteen in de maag hebben? Er zijn redenen voor dat mensen eigendom hebben.” Vroeger was ze medisch secretaresse. Toen ze op pensioen ging - “alsof het gisteren was” - vond ze de weg naar de Loodsen. “Ik ben dankbaar dat ik in de Loodsen en de Voedselbank kan meedraaien. Het maakt me blij.” Ze is graag bij jongere mensen. “Ik ben dankbaar dat ik nog kan wat ik kan.”

DE WEKELIJKSE BEZINNING

De deelnemers babbelen de bezinning gezellig in. Het licht van de eerste blauwe woensdagmiddag sinds lang klappt tegen de wand. “We gaan er aan beginnen”, zegt Frank, “want om één uur heb ik honger.” Drie laatkomers sluiten snel de kring. De kaars danst. Frank leidt het thema in: Kristalnacht. Het is 10 november.

Die nacht van 9 op 10 november 1938 werden in Duitsland bijna honderd Joodse mensen op straat vermoord - een cijfer dat de dagen erna naar 400 zou oplopen - en werden zo’n 1.400 synagogen in brand gestoken, 7.500 winkels en bedrijven van Joden vernield, ook Joodse huizen, scholen, begraafplaatsen,... In 1982 zette de Keulse popgroep BAP ‘Kristallnacht’ op plaat. “Ik ben een kind van de jaren tachtig”, glimlacht Frank. Hij speelt het nummer via zijn smartphone en wifi-luidspreker. De deelnemers volgen de tekst op het uitgedeelde blaadje. “Nog altijd ongelooflijk actueel.” Je wordt er stil van. Paula leest een slottekst voor. “Roep elkaar niet volmondig na (...) Vluchtgedrag (...) De geschiedenis herhaalt zich.” Onderaan de folder een beeld van het eind 2019 afgebrande asielcentrum van Bilzen.

Het gesprek gaat over vluchtelingen. Over uitspraken van de Boomse burgemeester die een asielcentrum in de gemeente weert. Over de mensen die een speelbal zijn in het niemandsland tussen Wit-Rusland en Polen. De winter komt. De deelnemers delen hun ervaring over een bezoek aan Griekse grenskampen, over fake news dat er de werkelijkheid verbloemt, en over een brede mentaliteitsverschuiving naar het eigen gezin. “Als mijn kind het maar goed heeft.” Covid gaf er ook een lap op.

Dan vertelt iemand over een Afghaanse vluchteling die hier landde als zesjarige en nu zes talen spreekt en de diploma's aan elkaar rijgt.

ODAG-BEZINNING

Een ander kent positieve verhalen van staatlozen die aan de slag willen 'om te kunnen teruggeven aan de maatschappij' die hen een toevlucht biedt. "Eigenlijk zou het succesverhaal hét verhaal moeten zijn", opperde nog een ander. Waarom wordt dat positieve vaak niet gezien?

Eén enkele opmerking is vaak genoeg om een negatieve beeldvorming te creëren waarbij snel alle nuance teloorgaat. Dat is niet alleen zo rond vluchtelingen maar ook rond gevangenen. Plots is er geen ruimte meer voor nuance. Nieuw is de impact van sociale media, Facebook. "Het is belangrijk dat we de succesverhalen ook kunnen zien. Die moeten verteld worden opdat er nuance zou zijn", stelt Frank. Iemand verhaalt over een vluchteling die net Belg werd. Feest. Zo opge-ruimd proper lag de kamer van de dochter er nog nooit bij. De moeder, kersverse Belg: "Ik ben nu wel Belg, hé." Alsof het nu pas ook écht zin had op te ruimen. Een observatie die men ook kon maken over stadsbuurten waar meer bewoners eigenaar werden. "Hoe meer eigendom, des te netter het werd." De reflectie wordt afgesloten met een gebed in koor. De tafel beneden wacht.

Merel is er deze keer niet bij. Zij is snel even naar een Angolese vrouw die weigerde naar een afspraak te gaan nadat haar begeleider daags tevoren had gezegd dat er voor haar zeer weinig perspectief was. Op zo'n ogenblik vallen kwetsbare mensen in een put. Bij de koffie wordt nagepraat, bijgepraat,... Wie zit waar? Waar zat dié ook al weer? Waar gaat die naartoe? Er wordt veel gelachen. Af en toe rent iemand weg met zijn of haar gsm aan het oor. Die woensdagmiddag ging het ook over de actualiteit in de kerk, over wie leeft en wie sterft, over muziek, zangkoren,...

DE ZIN VAN BEZINNING: DRAAGKRACHT

"Na 25 jaar Loodsen startte in 2017 een herbronnen van het denkproces. De Loodsen is een open vzw maar we steken niet weg dat de actie gebeurt vanuit een christelijke, evangelische inspiratie.

Wat ons drijft, voedt en bezighoudt komt aan bod in de bezinning op woensdagmiddag", zegt Frank, die godsdienstleraar is aan de Thomas More hogeschool in Vorselaar.

"Ik liep hier in 2008 stage en dat was toen al." Hij bereidde de bezinning van vandaag voor. "Toen werd de bezinning ook al gevolgd door een broodmaaltijd. Het gesprek is daar iets luchtiger. We delen veel ervaringen, ook die waarrond we bij elkaar steun zoeken en vinden." De ene heeft inspiratie nodig. De ander drukwerk. Het bijpraten houdt ieder op de hoogte. Elkeen kan inspelen op wat een ander aanbrengt.

Paul Scheelen noemt de bezinning een 'ontmoeten'. "Met Corona -in 2020- mochten we niet samenzitten. Mensen betreurden dat. We zijn daarna terug begonnen, in heel grote kringen. Anderhalf jaar in de ongezelligheid." Dat de bezinningen nu toch nog plaatsvonden, wijst op hun belang, op een behoefte. Tijdens de pandemie werden de boterhammen voor de deelnemers vooraf gesmeerd. Uit voorzorg... Hij wijst er op dat de Loodsen vandaag werkt met jongeren die de cultuur van de spiritualiteit van de oudere generatie niet kenden. "Nieuwe medewerkers, die hier fantastisch werk leveren, worden op een geëngageerde manier opgenomen in het gebeuren. De bezinning is geen liturgische viering maar kent wel een bewogenheid die ook jongeren aanspreekt. Dertig jaar geleden zouden we dat wellicht anders gedaan hebben..." Medewerkers nemen deel aan de bezinning, in alle vrijheid. Ze bereiden die zelfs mee voor.

Evenmin is de bezinning een teamvergadering. Die zijn er op andere momenten. Ieder spreekt en luistert actief mee vanuit zijn of haar context, vereniging of organisatie en de eigen ervaring. "Elke week is het de zoete inval", zegt Frank, die deze bezinning voorbereidde. Hij probeert telkens aan te sluiten bij de actualiteit. Die is soms ingegeven door de 'tijd van het jaar'.

De advent die wijst naar Welzijnzorg, bijvoorbeeld. Als leraar put hij uit zijn trukendoos om deelnemers bij de les te houden.

"We zijn zoekend om die spiritualiteit binnen te brengen, bewuster, meer gefocust. Het gevaar bestaat immers dat je met alle urgente projecten, het voortdurend weg en weer crossen en bezig zijn, jezelf voorbij rent.

We zoeken nog andere manieren om de evangelische inspiratie, het bredere perspectief te bedenken en bespreekbaar te stellen."

Het heeft ook voor hem te maken met de jongere medewerkers. "Zij komen uit een andere traditie. Je kan je verliezen in het 'technische' van het werk. Deze momenten gaan iets verder dan dat. We zoeken altijd nieuwe vormen om hieraan te werken."

WOENSDAGNAMIDDAG-BEZINNING

“De meeste zaken die we doen zijn voor mensen waarvoor er in de samenleving geen toekomst is”, stelt Paul. “Als je niet gedragen wordt door een vorm van spiritualiteit dan hou je dit werk niet vol”, stelt Frank. Want heel vaak is er mislukken, afwijzen, ontgoocheling, geen perspectief. “Als je je dan niet gedragen weet... Spiritualiteit biedt draagkracht.” Paul wijst er op dat jongeren geen leven lang meer dezelfde job uitoefenen. “Er is een cultuur waarbij jongeren drie jaar ergens aan de slag gaan en dan verder trekken.”

VRIJHEID

In het kader van dezelfde spiritualiteit, die in de bezinning gekoesterd wordt, kwam een oecumenische bijbelgroep bijeen op vier zaterdagvoormiddagen. Paul Scheelen: “Dit jaar volgen nog vier avonden vertrekkend vanuit het woord ‘vrijheid’. “Hoe zien we het woord ingevuld worden vanuit onze katholieke en protestantse wortels?”

In het gesprek bouwen en rekenen de deelnemers op elkaar. Zo ‘moet’ de ene iets positiefs aanbrengen “want anders kan hij niet leven”, glimlacht Paul. “De vluchtelingenproblematiek is dan ook uitzichtloos.” Frank merkt op dat het er om gaat wat ‘nu’ al kan en wat niet.

“Ervaringsdeskundigen onder ons zullen er op wijzen dat er ondanks alles nog hoop is en positieve elementen aanbrengen. Pas op, we kunnen ook hard kankeren op van alles maar alleen in de negativiteit staan brengt geen zoden aan de dijk.” Frank eindigt altijd met een gebed. Samen. En dan boterhammen.

BELL BEZINT

Vroeger was hij er niet bij. Na het wegvallen vorig jaar van zijn partner Monda, nu wel. Jaren werkte ze bij de Loodsen. Samen woonden ze enkele jaren op de zolder en waren ze conciërge van het huis. “Ik dacht dat de bezinning religieuzer was. Vroeger praatten we er samen over. Monda bracht het blaadje mee. Ik had altijd kritiek. Haar vertrekpunt was anders. Naastenliefde.”

Hij vindt de thema's die er aangeraakt worden interessant. “Het gebeuren is christelijk geïnspireerd. Mij gaat het om de menselijkheid. Soms kan ik zwijgen. Soms niet. Als het té stil wordt”, glimlacht hij tussen zijn baard. “Humor als overwinning op de wanhoop. Als zelfverdediging.” Aanvankelijk was hij cynisch, sarcastisch zelfs. “Ieder vertrekt hier immers vanuit een luxepositie. Opgepast, ik apprecieer die mensen wel. Ik stel me ontvankelijk op, deelnemend,... Het mag al eens iets moeilijker.” Samen met Mariette verzorgt Bell de koffietafel.

MARIETTE BEZINT

Veertig jaar lang werkte ze tussen en met boeken, bij uitgevers, boekhandels,... Ze was account manager voor de distributie. “Ik deed dat heel graag, ook al was ik uren onderweg.” Toen ze op pensioen ging, deed ze drie jaar lang vrijwilligerswerk bij de gemeenschap van Villers in het Antwerpse Begijnhof. Het beheer van het begijnhof was sinds 2005 in handen van deze religieuze lekenorde. Mariette verzorgde er administratie, contacten, contracten,... In januari 2020 nam AG Vespa het Begijnhof in erfpacht. “Voor mij was dat er eindeloopbaan.” Maar niet getreurd. Haar echtgenoot Victor, nu 80, gaf tot voor kort Nederlandse les bij Harmattan. De link met Annemie was snel gelegd. Elke woensdag treint ze van Lokeren. “Van het Centraal Station tot hier is het huppelen”, glimlacht ze. Ze heeft er schik in.

Bij de Loodsen is ze de contactpersoon voor de religieuze boekhandel De 3 Leliën. Elke maand levert die een selectie boekbesprekingen voor Kapstok.

Vóór de bezinning zorgt ze samen met Bell voor de koffietafel. “Dan haal ik in de winkel wat we nodig hebben bij de boterham waarna ik ook de bezinning volg.”

Op die bezinning is iedereen welkom. Elke woensdagmiddag is er een vaste kern van een tien-twaalfstal deelnemers. “Het zijn mensen die op dezelfde golflengte zitten. Het zijn aangename contacten. Er wordt veel gelachen. Deze mensen steunen elkaar. We weten wat we aan elkaar hebben. We zijn open voor elkaar. Ieder heeft wel een verhaal dat onder de noemer van bezinning gebracht kan worden. Het pastorale, het religieuze komt door alles door. Ik luister vooral heel hard. Ik ben ‘nieuwsgierig’.

DE OVERSTAP

Eerst was er de Overzet waar de jonge bewoonsters en hun kinderen even op adem konden terwijl ze op een verblijfsvergunning wachtten. vervolgens zette de Loodsen ook de Overstap op voor mensen die meer kans maken op een integratie, die wél een opleiding kunnen volgen,... De erkenningsprocedure is immers een 'digitaal' gebeuren, het is ja of nee. Maar als het positief is, moet er van alles tegelijk gebeuren: moeten documenten ingevuld worden, ziekteverzekering in orde gebracht worden en werk gevonden,... Maar je kan niet ineens na 'lang wachten' eensklaps gewoon 'starten' in de maatschappij. In de Overstap krijgen de bewoonsters de kans om dat 'starten' voor te bereiden.

"Ik ben Belg! Wat is dat? OMG!" Mbalu uit Sierra Leone, herinnert het zich alsof het gisteren was. Het duurde tien jaar voor ze haar papieren kreeg. Vandaag werkt ze als verzorgende in het Universitair Ziekenhuis in Edegem. Twee maal ving de Loodsen haar op. Heel uitzonderlijk is dat. In 2011 kwam ze in de Overzet. Een jaar later kreeg ze haar oranje kaart en een woning van het sociaal verhuurkantoor. Ze begon aan haar opleiding voor verzorgster. Plots werd haar kaart ingetrokken. "Als je geen papieren hebt in België, kan je niet gaan werken, kan je niet naar school, heb je geen rechten..." Ieder dacht dat de intrekking niet lang zou duren. Ze bleef duren. Uiteindelijk werd het toch een heel jaar... De problemen stapelden zich op. Het gasvuur brandde nog één uur in de week om iets te koken. Mbalu werd ondertussen heel erg ziek. Er is voor haar leven gevreesd. Uiteindelijk kreeg ze een 'medische regularisatie'. "Daarvoor moet je zowat stervende zijn. Bijna niemand krijgt dat nog in België", licht Merel toe. Mbalu herstelde en Annemie haalde haar terug binnen, nu in de Overstap. Ondertussen haalde ze haar diploma en is ze aan de slag. Ze werkt vier dagen op vijf. "Voltijds kan niet om medische redenen." Deze week heeft ze de 'vroege'. "Wij zijn echt blij hier te wonen. De Loodsen helpt ons met papieren en advies. Als er iets niet klopt, gaat Merel de extra mijl." Zijn er problemen met het huis, lost papa Harry die op. Ze heeft warme herinneringen aan mama Gerda en mama Mieke. Haar huisgenotes noemt Mbalu haar collega's. "Zussen."

Rehema uit Tanzania studeerde een heel jaar bij Gezinszorg Villers in Ekeren. "Ik deed er de beste stage ooit. De mensen voor wie ik zorgde wilden me daar houden." Maar eerst had ze een baan in het woonzorgcentrum. "Daar was het zo druk dat je geen tijd meer hebt voor de bewoners zelf." Nu werkt ze weer bij Villers. "Daar is er wel meer tijd." Werken van 08:00 tot 16:00 uur en daarna snel naar de Nederlandse les in de avondschool. Haar grote droom? "Een grote villa waar mensen bij mij

komen wonen en ik hen verzorg, waar we samen ontbijten en activiteiten doen." Annemie heeft haar verteld dat zo'n formules bestaan. Bovendien leerde corona dat grote groepen ouderen kwetsbaarder zijn dan kleinere gemeenschappen. Dochter Lowelynn is 12 jaar. Ze begon net haar eerste jaar Latijn. Hoe gaat het? Ze steekt beide duimen de hoogte in. Stil verdwijnt ze achter een boek in de divan.

Jacqueline uit Kenia werkt in het Zorgcentrum in Borgerhout. Ze dient er op en af en helpt mensen bij het eten. Ze zou nog graag een opleiding volgen. Ze leert 's avonds ook Nederlands. Ze is moe. Morgen -11 november- is het gelukkig een feestdag. Maar vrijdag is het weer werken. 's Zondags gaat ze naar haar kerk. Haar zoon Victor is flink uit de kluiten gewassen voor zijn leeftijd. Hij voetbalt bij de Antwerpse City Pirates. Zijn droom? "Spelen bij de Rode Duivels." Morgen werken Rehema en Mbalu wel. Mbalu moet ook op Kerst opkomen.

Aminata, die vijf jaar in België is, kwam in mei in het huis, net voor de geboorte van Yousouf. Aan haar hand had ze Sekou. "Ik had geen plek om te leven met de kinderen. Even kon ik terecht in een centrum van het Rode Kruis maar daarna trokken we van de ene naar de andere plek bij vrienden. Het is de eerste keer op al die jaren dat ik zo'n hulp kreeg. Hier zijn doet me deugd. Het geeft me stabiliteit. Als je geen dak boven het hoofd hebt, onderga je alles. Ik voel me nu veilig met de kinderen." Ze is dankbaar. Ze krijgt ook hulp bij de vele administratie die om de hoek komt kijken. Haar droom? "Een opleiding volgen voor buschauffeur of tramconductor. Ik zie vrouwen die dat hier doen." Jawel, in Afrika reed ze al met de auto.

OVERSTAP

Rehema volgde autorijschool. De theorielessen heeft ze rond. Nu nog de praktijk. Mbalu wil er ook graag aan beginnen “maar het is niet eenvoudig.” Ze trekt met de bus naar haar werk in Edegem. “Ik sta op om 05:00 uur om daar om 06:45 te zijn, mij om te kleden en op tijd te beginnen. Dan zeggen ze ‘Met de Lijn zou je er al zijn’. Dat is niét waar! De Lijn is niet op tijd. Soms komt de bus iets vroeger maar vaker nog is ie later.” De fiets nemen? “Daar ben ik te bang voor. Autorijden, daarvan zei ik altijd dat het niks voor mij is. Zou ik dat wel kunnen? Zal het me lukken? Aanvankelijk is alles moeilijk, natuurlijk. Maar oefening baart kunst.” Hoe dan ook, haar droomauto is er een die automatisch schakelt.

Onderling spreken de dames gewoonlijk Engels. Jacqueline en Rehema praten Swahili met elkaar. Heel soms een beetje Nederlands. Met de kinderen vooral. Sekou, die anders heel druk is, speelt met de smartphone van mama Aminata. Zij spreekt geen Engels maar Frans. Daarmee praten de anderen Krio, een soort Creools. “Als ze een probleem heeft, moet je de tijd nemen om het haar uit te leggen”, zegt Mbalu. “Ze is ook een moeder. Iedereen moet gelukkig zijn.” Ondertussen volgt Aminata elke donderdag Nederlandse les bij Harmattan. “Het is moeilijk maar noodzakelijk.”

Aminata was enig kind. Rehema de jongste van negen. Wanneer Merel haar vertelt dat ook hier in Vlaanderen grote ge-

Twintig jaar geleden trok Sierra Leone door een bloedige burgeroorlog die elf jaar duurde. In 2014 brak er ebola uit. Onlangs, begin november, botste een tankwagen op een vrachtwagen in het drukke centrum van de hoofdstad, Freetown. Mensen kwamen op het wrak af om brandstof te tappen. Er volgde een explosie die bijna 150 mensen doodde en meer dan honderd mensen verwondde. Er was ook sprake van een staatsgreep en Belgen moesten terug naar hun land... Die informatie liep binnen op Mbalu's smartphone. “Het is mijn land. Ik kon er niet van slapen”, huivert ze. “Een burgeroorlog is echt gevaarlijk. Je weet niet wie de vijand is. Het is een nachtmerrie.”

zinnen niet zo uitzonderlijk waren, is ze heel verwonderd. “Echt?” Veel gezinsleden van Mbalu stierven in de oorlog. “Ik heb nog één zus.” Even is het stil.

OVERZET

Khadijatu

“Hier word ik bijgestaan door een organisatie, ik heb een dak boven mijn hoofd, een comfortabele woning, elektriciteit en water”, zegt Khadijatu (35) uit Sierra Leone. Op het eind van de maand krijgt ze een toelage waarmee ze inkopen kan doen bij de sociale kruidenier Filet Divers. Khadijatu is genoemd naar de vrouw van de profeet. Ze is bijna twee jaar in België en acht maanden in de Overzet en wacht nu op haar documenten. Het proces is opgestart maar door de pandemie zijn er meer en kleinere stapjes te nemen. “Men zegt dat het moeilijker geworden is maar ik kan niet vergelijken.”

Vóór ze bij de Overzet kwam, leefde ze van 30€ per week maar ze had geen woonst. “Ik sliep bij een vriend, op een kleine plek.” Haar assistent contacteerde uiteindelijk de Loodsen. “Daar deed ik mijn verhaal” en toen beviel ze van Memphis, die nu één jaar oud is. “Mijn baby was twee maanden oud toen ik hier aankwam. Het was putje winter. Als ze hier kunnen helpen, doen ze dat ook”,ervaarde ze.

De kwieke Memphis danst op en neer op de zetel. Hij is haar voltijdse job. Dat is nu niet zo'n probleem. “Als mijn papieren er aan komen, kan hij naar de crèche en ik naar mijn werk. 's Avonds kunnen we dan samen zijn.” Vóór ze bij de Overzet kwam ‘bewoog’ ze niet. De hele omgeving was haar vreemd. “Ik ging eten kopen en dat is alles. Ik kende zoveel stress.” Nu beweegt ze wel. “De Loodsen brengt ons naar verschillende plekken waar we met de kinderen kunnen spelen.” Haar favoriete plek is Edegem. “Het is er stil, groen en leuk.” Ze heeft Nederlandse les en naailes op maandag, donderdag en vrijdag. Een droom op korte termijn heeft ze niet. “Ik wou steeds al dokter zijn. Dat wil ik nog graag realiseren. Ik heb een graad in ‘biological sciences’. Hier moet ik dan wel weer helemaal van nul beginnen. En de opleiding is zo duur.”

“Ik wist op voorhand dat ik hier bij andere mensen, in een ‘deelhuis’ zou komen. In Afrika had ik een grote familie met veel kinderen. Dat is niet altijd makkelijk. Ik had er dan ook wat schrik voor. Mensen hebben verschillende karakters, een andere opvoeding, een andere godsdienst,... Vrede en conflict, dat kennen we. Maar we weten ook dat het niet voor altijd is. We maken het elkaar hier niet moeilijk.” Het huis heeft ook haar regels.

Khadijatu weet dat het nodig is om zich aan te passen aan wat het leven biedt. Dat is nog meer nodig in een huis waar mensen van verschillende nationaliteiten samen wonen.

OVERZET

“Maar zich aanpassen is niet moeilijk. Je moet er gewoon je gedacht van maken.” Je kan vrienden zijn, familie zelfs “maar er zijn grenzen.” Als er iets is, praat ze erover met de anderen. “We werken en plannen het huis samen.” De schoonmaak verloopt volgens een vaste routine. “Het is óns huis. Wij moeten ervoor zorgen.”

Als we het over Sierra Leona hebben, is ze heel uitgesproken over de wantoestanden daar. Voedselprijzen swingen er de pan uit. Zovele mensen in de gevangenis. Kinderen verdwijnen. “Ik moet het nieuws volgen. Ik heb er familie.”

Helen

De droom van de Nigeriaanse Helen (40) is haar documenten, haar ‘papers’, te krijgen. In 2017 verliet ze Afrika. Drie en een half jaar geleden had ze geen dak boven het hoofd en was ze zwanger van haar zoontje, Joël. Ze sliep in de woonkamer bij mensen van haar christenkerk. Met haar deken trok ze van de ene sofa naar de andere. Toen werd ze in de Overzet opgenomen. Al die jaren wachtte ze al. Ze heeft beslist dat ze ze zal krijgen, haar papers. Hoe dan ook. Ze weet hoe het proces verloopt maar... kan haar kansen niet inschatten.

Maar nu heeft ze wel een adres, water en licht. Ze heeft een advocaat en de procedure is opgestart. “Ook daarbij helpt de organisatie mij. Ik ben dankbaar.” Voorheen was ze gestrest en depressief. Nu is ze ontspannen. Een eigen plek, een dak boven het hoofd maken immers een groot verschil. Met haar documenten wil ze een baan vinden, werken -“Daar hou ik van”- en belastingen betalen. “Toen ik hier kwam, kreeg ik mijn baby in het hospitaal. Ik wil bijdragen. Teruggeven. Om organisaties zoals deze te helpen.”

Ze verloor haar vader en moeder in Afrika. Ze kende armoede. Ze liep geen school. “We leerden overal.” Ze houdt van kleren, kleuren, fashion,

make-up. Haar vinger- nagels verfde ze geel. Van naaien, daar- entegen, niet.

“Het huis is goed.

Elke vrouw heeft hier een eigen kamer. Het is comfortabel.” Er wordt samen gekookt, opgeruimd, gepraat en ervaringen gedeeld, ook met vrouwen die vroeger in het huis woonden. “We kennen el- kaars situatie. We wonen immers samen. We be- talen geen huur. Elke week ga ik shoppen bij Filet Divers. Elke maand krijgen we een toelage. Om de drie maanden gaan we kleren kopen.” Zelfs een smartphone kreeg ze. Er is TV en internet. “Ik kan terecht bij de dokter.”

Het huis heeft ook haar regels. In het verle- den overtraden sommige vrouwen die. “Je moet écht proberen je er aan te houden.” Elke zes maanden wordt het contract met de vrouwen her- bekeken en vernieuwd. “Dit is een ernstige organi- satie.” Elke vrijdag om 14:00 uur is er ‘vergadering’ met de begeleiders van de Loodsen. Ze zal ook Nederlands leren -dat ze naar de les gaat bij Harmattan, daar zorgen die begeleiders wel voor- maar vooral een adres hebben is be- langrijk. “Thuisloos zijn is zeer hard.”

Helen herinnert zich hoe ze met de Loodsen samen gingen bowlen en vier dagen lang op va- kantie kon in de zomer. Haar favoriete plek: “Oostende, de kust, de zee. Nu, met corona, kun- nen we niet zo reizen.” De Loodsen zorgt ook voor tramabonnementen. “Zeer belangrijk,” weet Helen. “Als je zonder ticket gesnapt wordt, kunnen ze je naar een deportatieplek sturen.” De tram was iets nieuws voor haar. Ze moest die leren gebruiken. De tram is nodig om in de stad aan Afrikaans eten te komen, om naar de Nederlandse les te kunnen, om op linkeroever uit te waaien, om te gaan zwemmen, om op zondag in de buurt van het Ant- werpse Centraal Station naar haar kerk te gaan, “om een corona vaccin te krijgen.” Als ze alleen binnen zou blijven...? Ze mag er niet aan denken. Met haar certificaat ging even iets fout. Merel helpt de bewoonsters nu om zo’n zaken op de smartphone te zetten.

In het huis spreken de vrouwen vooral En- gels. En Arabisch. “We spreken ook een beetje Nederlands”, zegt Helen. Als ze Joël aanspreekt in haar dialect, weigert hij haar te begrijpen. “Hij lacht dan alleen maar.” Joël raast ondertussen op volle kracht met de andere kinderen doorheen het huis. Hij houdt van voetbal en snelle wagens. Plots een gedruis. Heel het huis daverd. Een aardbeving? Neen. Het is de wasmachine die op de verdieping aan het zwieren gaat.

STAGIAIRES, JOBSTUDENT

“Over mensen zonder papieren leer je tijdens de studie niet echt veel”, merkt Merel (21) op. Zij is in dienst bij de Loodsen sinds midden augustus 2020. “Een jaar en vier maanden.” Ze kwam er ‘toevallig’ terecht. Ze studeerde sociale juridische dienstverlening, een afdeling van Sociaal Werk. Ze had een stageplaats bij het Antwerpse Atlas, tussen juristen die hulpverleners advies geven over het vreemdelingenrecht. Haar mentor stelde haar vrij om één dag in de week, op vrijdag, bij de Loodsen aan de slag te gaan om er de Overzet en de Overstap op te volgen. “Ik had nog nooit van de Loodsen gehoord.”

Ook Sander (23) noemt het toeval dat hij bij de Loodsen terecht kwam. In 2020 deed hij er zijn stage voor zijn graduaatsopleiding maatschappelijk werk. Voor die stage contacteerde hij wel 60 organisaties in Antwerpen. Daar kwam niks uit. Zijn graduaat deed hij op de campus rechtover De Loodsen. Op een dag trok hij zijn stoute schoenen aan, stak de straat over, belde aan en... was welkom. Nu, tijdens zijn schakeljaar voor bachelor, is hij er jobstudent op donderdag en vrijdag.

Het échte werkveld

Op donderdag trekt Sander in de voormiddag naar de voedselbedeling bij Sint-Antonius op de Paardenmarkt. Hij verzorgt er het onthaal. “Het zijn vaak mensen zonder verblijfspapieren. Om de zes maanden nodigen we ze uit op gesprek om hun situatie te bespreken. Is er iets gewijzigd? Mensen moeten heel lang wachten maar soms komt er toch iets naar boven waarmee ze verder geholpen kunnen worden. Zoals kinderen die naar school gaan.” Het is een kans om eens écht in gesprek te gaan. Vaak zijn deze mensen heel erg op hun ‘procedure’ gefocust. “Het is dan goed om eens aan iets anders te kunnen denken, aan persoonlijke ontwikkeling, ontspanning...” Deze gesprekken waren ook al deel van zijn stage. “Op school krijg je allerlei theorieën en methodes maar... de praktijk verschilt. Ik leer hier het échte werkveld kennen met de voeten op de grond. Naden van mensen kan je beter peilen als ze voor je zitten. Ik steek er veel op.”

’s Namiddags en op vrijdag ondersteunt hij Merel bij de vrouwen in de opvanghuizen, de Overzet en de Overstap. “Merel is meer gericht op het grotere plaatje, de continue langdurige begeleiding. Ik help waar ik kan met praktische zaken, informeren bij diensten en instanties.” Merel knikt. In beide opvanghuizen buigt zij zich over de verblijfsprocedures van de bewoners. “De ene is al wat zelfstandiger, de andere heeft meer hulp nodig.” Om er het reilen en zeilen in de huizen te voelen beleggen ze er wekelijks een vergadering. “Dan pakken we problemen aan die in de week niet werden opgelost, maken we afspraken...” Op vrijdag draaien er ook vrijwilligers mee in de opvanghuizen.

Nabijheid

“Mensen bellen hier ook gewoon aan. Voor Caritas. Maar uiteindelijk blijkt het soms voor ons te zijn”, glimlacht Merel. Of het zijn hulpverleners die het boekje “Geen kruimels maar rechten” -van het Platform Noodhulp onder Protest- komen ophalen. “Dan kunnen we een en ander toelichten. Soms komen daar interessante contacten uit die nuttig kunnen zijn voor de vrouwen in het opvanghuis.” Het boekje, de sociale kaart, wordt één of twee keer per jaar ge-updated. “Tussentijdse veranderingen zetten we op de website.”

“Ik verschoot hoeveel volk hier elke week binnen- en buitenwandelt”, zegt Sander. “Dat er achter deze gevel zoveel verschillende projecten zijn en van hieruit gestuurd worden, en zo veel vrijwilligers kon ik nooit vermoeden. Vaak zijn het mensen die hier al jaren gekend zijn. Verwonderd ook dat ik me na de eerste week al heel welkom

EN MEDEWERKSTER

voelde. Het was een toffe manier om zo mijn stage te starten. Dat geeft een goed beeld van de sfeer hier.”

“Op het secretariaat zijn we met drie”, telt Merel. “We zitten dicht bij elkaar. Dicht genoeg om er over te praten als er iets niet werkt. Er hoeft niet altijd een teamvergadering te zijn.” Dat vindt ze ook het leuke aan een vzw die niet afhankelijk is van subsidies. “Dan kan je zowat je goesting doen zonder veel rekening te hoeven houden met buitenstaanders.” Sander beaamt: “Je kan dingen proberen en lessen trekken voor de toekomst. Je hoeft niet strikt volgens enig draaiboek te werken.”

Bezinning

Merel volgt ook de bezinning op woensdagmiddag. “Vaak komen onderwerpen aan bod die je niet in een gewoon gesprek aansnijdt.” Ze vindt de uitwisseling interessant. “Iedereen geeft zijn mening.” Sander volgde de bezinning tijdens zijn stage: “Je leert er gaandeweg mensen kennen. Je hoort verschillende, soms tegenstrijdige meningen. Je gaat in gesprek met mensen met veel ervaring. Het is gewoon tof om dat als jonge gast mee te maken.” Het is ook even tijd nemen om alles eens los te laten.

Men deelt met veel respect voor elkaar, ervaart Merel. “Iedereen mag er zijn. Dat is juist het interessante: een ander standpunt te kunnen horen. Een meningsverschil is absoluut geen ramp. Ook als men niet akkoord is, wordt er geluisterd. Vrijwilligers komen speciaal daarvoor naar hier. Men vertrekt er niet met slaande deuren.”

En daarna, na eerst over een zwaarder thema gesproken te hebben, wordt er gezellig samen gegeten, aan één tafel, een boterham gegeten. “Het feit dat niemand zijn broodjes in een brooddoos meeheeft, maar dat je je boterham aan de tafel zelf kunt smeren, creëert een huiselijke sfeer.” Sander: “Ook mensen, die hier nooit eerder waren, worden in de groep opgenomen in een open sfeer.”

Parochie Sociaal Sint-Joris

’s Vrijdags voormiddag trekken beiden naar Parochie Sociaal Sint-Joris op het Mechelseplein. Ze vangen er mensen op, vooral van de Balkan: Armenen, Serviërs, Bosniërs,... “Veelal mensen die getroffen zijn door de burgeroorlog in Joegoslavië en zijn nasleep”, zegt Merel. Aan de kerk zaten mensen te bedelen. De parochie nam mensen op, gaf een luisterend oor, en soms wat geld. “Een groep vrijwilligers draagt het initiatief op maandag. Wij doen dat op vrijdag. Er

zijn veel gezinnen met kinderen. We volgen die op. Gaan ze naar school? Hebben ze alles wat ze nodig hebben? Kunnen ze terecht op speelvakanties? Velen hebben papieren maar er zijn er ook bij zonder. Dan kijken we wat de procedures zijn. Is de juiste procedure opgestart? Hoe zit het met de medische waarborg? Zijn er nog documenten aan het dossier toe te voegen? Soms gaan we met mensen, die nog geen procedure opstartten, mee naar de advocaat. Om er zeker van te zijn dat ze er effectief geraken. Sommige zaken dien je immers nauwer op te volgen.” De meesten komen er om de zes weken langs.

“Juridische hulp en financiële steun -de inkomsten komen van giften bij vieringen en (huwelijk)ceremonies- vinden ze goed natuurlijk maar een gesprek doet hen ook deugd”, ervaart Sander. Merel beaamt: “Een gewoon gesprek, zonder schrik of zonder dat ze aan een loket heel hun situatie nog eens hoeven uit te leggen, kan deugd doen. Iedereen is ook welkom.”

Kleine successen

Mensen zonder papieren waren niet onmiddellijk een doelgroep waarmee Sander in contact kwam. “Als je nadenkt hoeveel mensen met kinderen hier in Antwerpen onder de radar leven en hoe weinig daarvoor beschikbaar is. Geen structurele opvang. Dat vind ik heel schrijnend. Veel mensen leven constant in hoop, ze wachten, ze hebben stress. Als je met die mensen in gesprek gaat, amaai. Dat komt binnen.”

“Wat ik persoonlijk moeilijk vind, is hoe weinig ik kan betekenen voor iemand zonder papieren die geen opvang heeft”, ervaart Merel. “Anderzijds leer je daar ook mee omgaan. Voor sommigen die niet veel kans maken, kan je in de praktijk niet veel doen. Maar ik heb geleerd dat gewoon luisteren voor velen al iets groots is.” Hoe vaak hoorde ze al niet zeggen: ‘bedankt om naar me te luisteren’. “Achteraf voelt het niet echt dat je die mensen hebt geholpen. Er is immers niks veranderd.

Toch zijn ze dankbaar... Het is een ontmoedigende sector”, geeft Merel toe. “Je moet blij zijn met kleine successen. Voor mij is het moeilijkste dat mensen van mijn leeftijd hier leven zonder papieren, zonder familie, en met weinig vooruitzichten... Stel je voor dat ik dat was.”

Sander beaamt: “Aanvankelijk is het moeilijk te bevatten. Families die naar hier kwamen zonder netwerk... Jonge mensen die in een overlevingsmodus verkeren en zich erdoorheen sleuren.”

STAGIAIRES, JOBSTUDENT EN MEDEWERKSTER

Je komt hier om te leren

Tijdens haar stage kwam Merel enkel op vrijdag bij de Loodsen over de vloer. Ze miste dus een groot deel van de werking. Met corona mocht ze zelfs helemaal niet komen. “Ik was niet gewoon aan een organisatie waar mensen samen broodjes smeren. De losse sfeer, het voelde niet aan als een stageplaats. Evenmin had ik het gevoel dat ik constant beoordeeld werd op mijn prestaties.” Ze leerde dat hulpverlening helemaal niet zo ‘strak’ hoeft te zijn. “Je komt hier om te leren”, zegt ook Sander. “Elke vraag die je hebt, kan je gewoon stellen. Dat geeft een warm gevoel.”

De doelgroep

“Wat ik hier meekreeg vind ik boeiend”, zegt Sander. “Ik wist wel dat die doelgroep bestond maar toch ook weer niet. Op een dik jaar ben ik hierover meer te weten gekomen dan ik op school ooit kon en ben ik er ook anders naar gaan kijken. Maar als je hoort hoe lang procedures duren...

De publieke opinie is niet bezig met de doelgroep hier. Er zijn noden waaraan niks gedaan wordt. Dat kan echt frustrerend zijn. Waarom is er zo weinig opvang voor de kinderen?”

“Hoe is het mogelijk dat je zoveel mensen negeert? Er zou meer voor gedaan kunnen worden”, stelt Merel. Ze wijst er op dat zij en Sander beiden uit een dorp komen waar niet per se zoveel diversiteit is als in de grote stad. “Hier zoemen we in op een problematiek die ik voordien niet kende. Dat vormt je.”

“Antwerpen is ook van een heel andere schaal dan Mechelen”, zegt Sander. “Dan ga je daar ook anders naar kijken. Maar dat deze mensen genegeerd worden, daar heb ik moeite mee. (...) Die mensen hebben ook recht op allerlei zaken maar niemand vertelt het hen.”

Merel: “Chapeau voor Annemie en al wie die projecten heeft opgezet.”

Met dank aan Luc Desmet
voor al deze boeiende interviews
en de foto's op pg. 6,10 en 12

Nederlands leren?

Veel mensen zonder papieren willen Nederlands leren, geeft Sander aan. “Hier zijn er alvast een 80-tal mee bezig.” Merel kadert. Het zijn vaak mensen die nog hopen papieren te krijgen. Het is handig om vóór je die papieren krijgt, reeds wat basiskennis te hebben. “Want, krijg je papieren, dan komt er een vloedgolf op je af -mutualiteit, verhoogde tegemoetkoming, als geregulariseerde moet je zo snel mogelijk werk hebben, het kindergeld in orde brengen, je aanmelden voor sociale huisvesting, zorgen voor een bankrekening,... Atlas nodigt je dan uit voor een verplichte inburgering,...” Zonder basiskennis van de taal wordt dat verschrikkelijk moeilijk. “Hier is dan een plek waar mensen, die lang op ‘een’ antwoord moeten wachten, daar samen aan werken.”

